

249919

P

KAJ DELAJO

NAŠ

SVETI OČE

PAPEŽ PIUZ IX.?

BERI

INO

BOŠ ZVEDEL!

Y GELOYCI.
NATISNIL JOAN LEON.

1848.

249919

249919

N 1172 / 1976

030051403

Marko ino Tomaž.

Tomaž. Srečo dobro, preljubi moj Marko *). Kaj še kaj per vas začnete?

Marko. Bog te sprimi, moj Tomaž. Kaj nam pa ti dobriga prineseš?

Tomaž. Oh, kaj bi sromak dobriga vedel! Toljko me serce boli, de ti ne morem dopovedati. Ne morem spati, ne delati; clo moliti mi več ne da, željel sim tebi svojo žalost potožiti; če mi ti kamena ne odvališ, ki mi na serci teži, tako ne vém kaj bo. Ti si visoke šole obhodil, znaš nemško besedo, si kaj po sveti poskusil, bereš nemške ino slovenske novice (cajtinge); lahko zveš, kako se po sveti godí. Ali kaj čuješ, kaj naš sveti oče papež Piuž IX. delajo?

Marko. Kaj si pa ti čul?

Tomaž. Une dni je prinesil neki bradat neme nekih bukvic v našo vas, ino jih je ljudem, ki nemško beró, ponujal. V taberni jih je preteklo nedelo naš kovač, ki nemško zna, pivcam razlagal. Ravno sim tudi jaz per polici vina sedel, ino moral reči slišati, de so mi lasji po konci vstajali. Bral je, de so papež nar veči goljuf ino hinave, kakor vsi drugi od nekdej, de se mormo papeža ločiti, ino si svojiga nemškiga papeža izvoliti, de se morjo naši duhovniki oženiti. Pa še več takih gerdih besedi je iz tistih capúnk (capastih bukvic) čvekal, katerih ziniti me je sram. Pivcov eni so se smejali, drugi so godernjali; videI sim pa tudi, de se je enokaterim dobro zdelo kaj taciga slišati. Nisim mogel dočakati, de bi svoje vino popil. Plačam ino ves pobit k domu grem. Na večer je pa že moj hlapec

*) Marko je bil svoje dni vojšak, po tem učitel v poglavitnim mestu v neki Akademiji; na svoje stare dni si je na deželi čedno selo kupil, kmetov prijatel.

tudi per večerji deklam pripovedal, kako se bojo zdaj duhovniki ženiti. Dekle so jele hudobvati, rekoč, de ne grejo več h spovedi, ako bo taka. Moja jih je kregala ino svarila, naj kaj taciga ne verjamejo. Hlapec je pa terdil, de je vse to natisneno (drukano) brati, ino bo le resnica. Jaz od žalosti nisim mogel besede pregovoriti. Žena me je nagovarjala, naj grem g. fajmoštra vprašat. Alj ti povém, de skoroj duhovskim pastirjam tudi ne upam. Saj pravijo, de jim ni več verjeti. Ino na Jurjevo sim clo slišal na semnji govoriti, de so se papež oženili, de grejo z vojskoj nad našiga svetliga cesarja, de dajajo Laham svete križce, ki se nad Avstrijane (Estrajharje) vzdignejo. Pripovedvali so, de vsakimu popolnoma odpustke obetajo, ki na vojski zoper Nemške divjake (tako Lahi Estrajharje imenujejo) vmerje, ino de Laški mašniki take v spovednici ne odvežejo, ki se nad naše ne vzdignejo. Očitno so možaki papeža ino farje kleli; tudi matere, ki imajo sine na vojski, so se grozile, de me je bilo strah. Bog bodi z nami! sim djal; po tim takim nam clo ob véro gre, če se ni več na papeža, ne na duhovsko gosposko zanesti; deželjsko že clo kaj ne obrajtajo, kakor sam čuješ.

Marko. Res je žalostna po sveti, moj Tomaž; pa ne za to, kakor bi se kaj taciga godilo, kar pripoveduješ, temuč zato, de hudobni ljudje, brez vére ino Boga, toljko laži govorijo ino pišejo, pametni ljudje, clo kristjani, jim pa toljko radi, ino pa tako hitro verjamejo, ter svoje misli po vsakim vetri obračajo.

Ali si kaj slišal, kako so ravno ti ljudje našiga svetiga Očeta Pija od kraja hvalili, ino do nebes povzdigvali, de so jetnikam ječe odperli, jim odpustili ino skuz to mnogo zakonsko ženo z možam, stariše z sinam, prijatle z prijatlam oveselili? Si kaj slišal iz kancelna brati, kako so sveto leto vsim vérnim oznanili, naj bi se ljudstvo z Bogam spravilo? Čul si tudi kako so se za vboge vérne Irce ponesli, ino naročili molitve, naj bi se Bog potoložil, ino nam vsim prizanesil šibe, ki smo jih po svojih grehah zaslužili, ino se nam že kažejo? Ali ne pričata tako djanje, de dober Bog svoje svete cérkve še ni zapustil, ampak ji poslal vidniga poglavarja Pija IX., ki so vredni, na pervim stoli svetiga Petra sedeti, ino se imenovati *sveti Oče* vsih pravovérnih.

Pa ne samo katoličani, tudi krivoverni kralji ino

kralice jih veliko obrajtajo, ino častijo Njih milo ino dobrovoljno serce. Clo Turski cesar je poslal svojga namestnika, svetiga Očeta počastit ino se z Njimi poprijaznit; kar še nikolj poprej ni slišati bilo. V starim ino v novim sveti se Njih ime hvali, iz Amerike ino Azije pridejo imenitni poslanci jih slavno častit. Pa tudi Oni pošiljajo apostolske može, daleč v Zamorje za Svoje verne kristjane poskerbet ino sveto katolško véro razširat. Ali nisi v Ljublanskih Novicah bral, alj pa brati slišal, de so tudi bogoljuben duhovn iz spodniga Kranjskiga g. Knoblahar med njimi, ktire so sv. Oče Piu IX. med Zamorce dalne Afrike poslali? Tudi v sveto mesto Jeruzalem so dali Patrijarha, ki bojo za kristjane skerbeli, kateri po dalnih jutrovih deželah živijo, ino že veliko sto let niso imeli svojga pastirja. Kaj mislis, Tomaž, de se bojo sveti Oče v enih tednih tak premenili, kakor jih lažniv svet sodi, ki jih poprej ni mogel prehvaliti, zdaj pa ne vé, kako bi jih kled? Ali verjameš, de Oče vsih pravovernih na tim sveti po toljki ljubezni samo nas Avstrijane čertijo, ino nas pobiti želijo?

Tomaž. Meni se samo težko zdi kaj taciga verjeti; pa nekaj mora vender biti resnice, ker je mojmu sosedu une dni sin iz Laškiga pisal, de tudi papežovi bojaki po naših bijejo, de nosijo puntarski Lahi križce na persah, ter pravijo, de so jih papež blagoslovili jim, naj bojo v vojski srečni; de vsi popolnoma odpustke dobijo, ki nad Nemcé grejo, med katire tudi nas štejejo.

Marko. Res je taká res, pa ni od papeža, ampak od lažnivih puntarjev, ino hudobnih podpihvacov. Piju se ravno taka godi, kakor se je tebi uno leto godila, ko ti je bil tvoj konj vtekel, ino si srđmak staro Marino povozil. Ali te ni serce bolelo, ko so te ljudje dolžili, de si ti toljke nesreče kriv, ino te žlahta tožvala? Kaj si pa ti na vse to djal?

Tomaž. Jokal sim se od žalosti, ino pa pričal, de ne morem za to, kajti mi čversti konj vjide, na kteriga sim se preveč zanesil, ino še mi ni več voditi, ne vderžati dal. Pa ta ne zadeva Papeža?

Marko. Pa nam nedolžnost svetiga Očeta v pripodobi razodeva, ter nam kaže, de ni res, kar v posvetnih novicah od Njih hudiga beremo. Kaj pa morejo Papež zato, de Njihovi nepokorni, izdivjani bojvaci črez našo mejo vha-jajo, ino se svojvoljno z našimi bijejo, ter nad miliga

cesarja našiga hrujejo, kakor uno leto tvoj obdivjani konj?

Tomaž. Pokaj so pa sveti Oče Rimskemu ljudstvu preveliko svojvoljo dali, de jih zdaj lastni ljudje ne vbogajo?

Marko. Taka, preljubi moj! se tudi per nas godi. Nehvaležni ljudje dobro z hudim povračujejo. Kakor hitro so se Piuz na svetiga Petra stol vsedli, niso le duhovski nar viši poglavar svete božje čerkve, ampak tudi deželski oblastnik papežovih deržav postali, ki se lastine svetiga Petra zovejo. Bog je Papežam te dežele dal, naj bi v svoji oblasti, nobenimu kralju alj posvetnimu poglavarju v oblasti, božje kralstvo na tim sveti ložej oskerbeli. Bilo je potreba marskaj popraviti, krivice po Rimskim poravnati, ino podložnim težo polajšati. Tiga slavniga dela so se Piuz hitro lotili, kakor so jim drugi kralji ino poglavarji, tudi naš cesar svetvali. Veliko je bilo Rimcov po ječah, katiri so se poprej nad krivicami prehudo švarali, ino ljudstvo dražili. Piuz so jih rekli izpustiti, ker so jim pokoršino terdno obljubili. Ali jim more kdo očitati vse te dobrote? — Vse jih je hvalilo ino do nebes povzdigvalo; clo Judje (Židovi), ktirim so tudi veliko milosti skazali, so jih za svojiga Mesija imeli. Ker pa hudobne ljudi dobrote ne poboljšajo, ampak dobrote terdovratneži le v hudo obernejo, so tudi večidel ravno tisti hudobneži, ktire so Piuz popustili, ljudstvo podpihovali ino dražili, naj Papeža za vse to prosi, ino kar ne izprosi, naj posili. Storili so, kakor hudobni otroci znajo. Če jim perst pokažeš, hočejo celo roko imeti; ino kedar tvojmu strahu odrastejo, delajo po svoji glavi. Hudoveljni šuntarji so po vsih Laških deželah mrežo razpeli, vse Laške narode v svoje zanke zapletli, naj bi se vzdignili nad svoje deželske poglavarje, kralje ino cesarje, vsako oblast overgli ino sami svoji bili. Nar huji so jim Austrijani na poti; ino nar več jih čertijo zato, ker so puntarske ljudi že toljkobart v strahе vzeli, ino njih poglavarje pozaperli. Za to so vpili po vsih Laških krajah: Preč z Nemškimi divjaki! Bog živi Pija IX.

Tomaž. Kako so pa Piuz kaj takiga dovolili? Za to je bilo čuti, de so hotli Papeža poglavarja vsih Taljanskih dežel imeti.

Marko. Zlo so blagiga Pija skušali, obetali dobro, ino hudo žugali, nevedni ljudje so jih tudi per nas dolžili; pa sveti Oče Piuz IX. so vse še toljke skušnjave prema-

gali, ino pokazali de so nedolžni, ino jih vlada (viža) sv. Duh. Bral sim, de je neki poglavar podpiharjev svetimu Očetu iz Pariza pisal, naj rečejo vsim Italjanam na noge, ptuje kralje ino poglavarje iz Laških dežel z silo potisniti, vse Taljane združiti v eno kraljestvo, kateriga glava naj bojo Piuz IX.; po tem bojo zlate čase imeli.

Tomaž. Kaj so pa Piuz na to pismo odgovorili?

Marko. Zaklicali so kardinale, svoje svetvavce, ino so očitno zavergli vse te ino take naplete hudovoljnih ljudi, rekoč, de kaj taciga le misliti jih žali. Za to odseko so Dunajčani Pija očitno v novicah pohvalili.

Ker pa draživci niso z dobrim kaj opravili, so jim jeli hudo žugati, de jih bojo Lahi zavergli, jih zapustili; ino gorje po tem Papežu! Nehvaležni Lombardi ino Benečani se nagloma vzdignejo nad našiga dobriga cesarja, ktiri so jim ravno veči, ino še lepši pravice dali, ko nam. Orožje, ktiro so jim dovolili v bran domovine nositi, so nad njih obernili, ino so naše vboge vojake nevsmileno klali, pobijali, krop po njih vlivali, z kampji metali ino se gerdo spuntali, kakor si slišal. — Razujzdani Rimlani to slišati, se ne dajo Papežu dalej strahvatí. Prineso svetimu Očetu bandero, naj ga blagoslovijo, de z njim nad Nemce pojdejo. Na vse kraje so laži pošiljali, de so Papež bandero blagovali, de so odpustke vsim puntarjam dali, krišce vojakam poslali, ino Bog vé kaj vse. To so novice tako na debelo legale, de sim tudi jaz skoraj verjel, posebno za to, ko so pričali, de Laški duhovni sveto vojsko napovedujejo v imeni svetiga Očeta Papeža.

De pa temu taka ni, nas prelepa apostoljska beseda podučí, ki so njo Piuz IX. na letošno belo saboto vpricho kardinalov govorili, ino vsim škofam poslali, naj sovražnike laži prepričajo, pravoverne pa potolažijo. Kaj ne, de bi rad slišal, kaj sveti Oče v tih zmotah govori, kaj učijo zmešani svet?

Tomaž. V kakim jeziki so pa govorili? Veš, de le po slovensko umim.

Marko. Rečena je po latinsko. Tudi po nemško se v novicah lahko bere; jaz ti jo bom pa poslovenil.

Beseda Papeža Pija IX.

„Častiti Bratje! Že večkrat smo se zagrozili v Vašim zberaljši nad ljudmi, kteri so se hudobno prederžnili Nas ino clo ta apostolski sedež po krivim dolžitá, natoleváje, de smo svete postave Naših prednikov, ino

clo (strah je izgovoriti) navke naše svete cerkve v mnogoterih rečeh zapustili. Pa tudi dones ni brez ljudi, ktiri od Nas govorijo, kakor bi bili nar več Mi krivi očitnih zmotno prekucij, ktire se ne le po drugih krajah Evrope, ampak posebno na Laškim godijo. Zvedeli smo posebno iz Nemških dežel Estrajha, de se po tistih krajih med ljudi laži trosijo, kakor bi Rimski Papež ogleduhe pošiljali ino z drugotermi premotami Laške ljudstva dražili, nove deželske vladije posiliti. Ravno tak smo zvedeli, de si nekoljko sovražnikov svete katolške vére po teh lažih prizadeva Nemce podpihati, naj se nad Nami hudo serdijo, ino se edinosti tiga svetiga stola okrušijo. Svesti sicer smo si, de véрни katolški kristjani nemških dežel ino pa njih častitlivi škofi kaj toljko hudiga ne mislijo, ino niso unim hudobnežam prijatli, pa vender spoznamo de smo dolžni pohujšanje prekositi, ktiro bi malopametni ljudje nad takim marnami lahko vzeli, ino opravljanje zatreti, ki ne le Nam, če ravno niskim, temuč tudi apostolskimu pastirstvu, ktiro je Nam izročeno, ino pa timu svetimu sedeži jemle čast. Ino ko uni Naši opravlivci nimajo z čem dopričati, česar Nas dolžijo, poskušajo v hudo obrniti, kar smo v začetki Svoje vladije Rimskim deželam popravili, kakor bi ne bilo modro, ne prav. Hočemo torej Vašimu zboru vse te reči očitno ino zastopno izkazati, zakaj ino kako smo vse to naredili, de Nas ne bojo imeli tudi v tim obrekvati za kaj.

Znano Vam je, častivredni Bratje, de so nar prvi oblastniki Evropejskih deržav (kralestuv), ino leta 1831 tudi Avstrijanski ino Rusovski cesar, Francoski, Angleški ino Prajzovski kralj Papežam, Našim rajnim prednikam ravno to svetvali ino naročali, kar smo Mi zdaj storili, ter smo po njih svetu deželsko vladijo (regirengo) prenaredili, ino jetnikam odpustili.

Kar smo torej za srečo Našiga ljudstva storiti mislili, smo ravno to dopolnili, kar so drugi kralji ino cesarji od Nas želeli. . . . Po tem ko smo z božjo pomočjo vse to vgotovili, so imeli Naši ljudje ino sosedje toljko veselje, de smo se morli prevelikih zkazing le braniti, po katerih so Nam na znanje dajali, kako smo se jim vslužili, ino kako Nas poštujejo. . . . Tudi še pomnite Naše besede 4. kozaperska pretekliga leta, kako smo oblastnikom priporočali svoje ljudstva po očetno lepo imeti, ljudem pa naročali svojim kraljam ino cesarjam zvesti ino pokorni

biti. Tudi po tem smo, koljkor je bila priložnost, vse opominjali ino prosili, naj bojo zvesti katolški véri, dopolnaje božje ino cerkvene zapovedi, ter naj v lepi zastopnosti (zlogi), v miri ino ljubezni živijo. Oh, de bi bili le slušali Ožeta glas ino po Naših opominah storili, kakor smo Mi želeli! — Kar se je pa prej ino poznej na Lažkim ino po stranskih deželah godilo, vsakdo vé. Ako bi pa kdo Nas dolžil, de smo vse to Mi napeljali po tem, kar smo iz ljubezni ino dobriga serca svojim podložnim dovolili, Našimu djanju po pravici tiga pripisati ne more, ker smo le storili, kar se je Nam ino drugim kraljam vidilo, de je za Naše dežele dobro ino prav. Tistim pa, kateri so v Naših deželah dobrote Naše v hudo obernili, odpustimo iz serca; pa jih tudi v ljubezni opominamo naj, se poboljšajo, ino prosimo Boga, Očeta vsmilenja, naj šibe milostivo od njih odverne, ktire čakajo nehvaležne ljudi. Tudi se Nemci nimajo nad Nami jeziti, de nismo zamogli per tistih ognenih želj pogasiti, kateri so hotli svojim sosedam v gorni Italji pomagat, ino de nismo bili vbrantiti kos, de bi ne bili iz Naših dežel z drugimi ljudstvámi Taljanskiga potegnili, za ravno tisto svojo narodnost vžgani. Saj tudi drugi vladivci (kralji) Evrope, ktiri imajo več orožnikov kakor Mi, niso bili vstan v sedajnih, caših prekucij se svojim ljudstvam vstaviti, (jih strahvati). Svojim bojakam, ki smo jih na mejo Naših dežel poslali, pa nismo drugjiga naročili, kakor mejnike Naše lastine branit ino varnost Naših krajev ohranit.

Kedar pa sedaj enikateri hočejo, naj bi tudi Mi z drugimi ljudami ino oblastnikami Italije (Laških dežel) *vojsko nad Nemce povzdignili*, tako mislimo, de je Naša dolžnost Vam očitno ino slavno zbranim na glas, pa na ravnost povedati, naj bo vsim znano, *de Nam kaj taciga še od daleč na misli ni*, ker smo, če ravno nevredni, namestnik Njega na zemlji, kateri je Oče miru ino prijatelj ljubezni. Saj smo dolžni kakor nar viši Pastir vse narode, ljudstva ino kralestva *z ravno enim gorečim sercam* kakor oče ljubiti. De pa vender Naših podložnikov po izgledi drugih Taljanov v vojsko z njimi potegne, kako bi njim, ki vsi gorijo, vbrantili *)?

*) Tudi Dunajčani ino Gračani so bogaboječe duhovne podili kakti zverino divji lovci; kdo bi jim bil to gerdo djanje vbrantil? kdo jih v strahe vzal?

Per tej priložnosti se mormo tudi v prič^o vsih polkov (narodov) krivim mislam, ki jih zvijavci v dežel^oskih novicah ino mnogoterih natisanih pismah po sveti lažnivo oznanujejo, odpovedati, po katerih bi radi iz vsih narodov Italije novo svojolado (republiko) napletli, ino Papeža ji poglavar^o storili. Veliko bolj opominamo per tej priliki prav iz serca Taljanske narode, ker Nas iz ljubezni za nje skerbi, naj se varjejo vsih takih zvijač ino škodljivih napletov, ktiri so za Taljansko nevarni; naj bojo svojim kraljam ino oblastnikam, kterih dobrovoljnost so poskusili, pokorni ino zvesti, ino naj se njih nikolj ne ločijo. Zakaj če drugači ravna^o, ne bojo le svojo dolžnost prelomili, ampak tudi nevarnost napravili, de se bo ravno to Taljansko od dneva do dneva hujši razkačilo ino med sabo razklalo. Kar pa Nas zadene, zopet odkrito povemo ino ponovimo, de kakor Rimski Papež le to mislimo, skerbimo ino si prizadevamo, naj bi se kralstvo Kristusovo, sveta čerkev če dalje bolj pomnožila, ne pa de bi Svoje posvetne dežele ino časno oblast raztegnili, katiro je previdnost božja timu apostolskimu sedežu le zato dala, naj bi se njega čast ložej varvala, ino nar viši apostolstva dolžnosti slobodnej (brez strahu) dopolnile. Močno se torej motijo tisti, ki mislijo, de se Naše serce željam po veči posvetni oblasti tako da zapeljati, de bi se v hrumečo vojsko zakadili. Veliko več bi Našim očetnimu sercu le nar ljubši bilo, ako bi z Svojo skerbjo ino vso prizadevo ogenj sovražtva pogasiti, kardela, ki se vojskujejo, spraviti, ino po svoji moči mir med njimi spet narediti zamogli.

Naše serce tolaži, zvedeti, de po mnogih krajih Laških ino drugih dežel v tih velikih zmešnjavah Naši vé^oni otroci svoje dolžnosti do svetih reči ino do služavnikov božih dopolnijo, jih spodobno spoštovaje. Nas pa tudi serce boli, de jih niso povsodi tako spoštovali, kakor se spodobi. Tudi ne smemo pozabiti, se v tim Vašim zboru milo potožiti nad to v sedajnih dneh posebno navadno napako, pohujšlive bukve ino pisma na svetlo dajati, po katerih se naša sveta vera ino keršansko zaderžanje nar gerši zatira, dežele mešajo, ljudje dražijo, de se cerkveniga premoženja lotijo, svete pravice skrunijo, ino možje vsi pošteni skuz krivo dolženje do živiga žalijo.

Vse to smo Vam, častiti Bratje, dones povedati sklenili. Zdaj je pa še potreba, de v ponižnosti Svojiga serca

neprenehama, stanovitno molimo ino Boga vsemogočniga ino neskončno vsmileniga prosimo, naj svojo sveto čerkev vsih nasprotnosti brani, se milo iz Siona ogleda na Nas, ino Nas varje, vse kralje, oblastnike ino ljudstva pa k edivosti ino enovolji pripelja, ter nam ljubi mir milostivo zopet podeli.“ Tako so jo Piuz vsimu svetu očitno povedali.

Tomaz. Taka beseda pač taka; priča nam de so Papež Oče vsih vernih, ino pa de nas vse ljubijo ne le samo Lahe; de za vse skerbijo ino želijo ljubi mir, ne pa sovražne vojske. Kaj so pa Lahi na to djali?

Marko. Kakor hitro se je razvedelo, kaj so sveti Oče Piuz govorili ino pa sklenili, so jeli Lahi grozovitno vreti ino nad Papežam togotiti se, de se ne povzdignejo nad Avstrijane. Podpihvacvi so vpili: „Papež so Avstrijanam prijatelj ino pomagave. Zapustimo jih!“ Zavzeli so se, Papežu svojo jezo očitno pokazati ino se mašvati nad Njim. Ker se pa niso zlobili Njih Svetosti lotiti, so hotli kardinalov tiste vsmertiti, na ktire so natolevali, kakor bi oni bili Papeža na to pregovorili. Morli so kardinali k Papežu bežati.

Tomaz. Kaj pa počnejo Piuz na to? Ali se niso razkačeniga ljudstva vstrašili ino mu vse po volji storili, kakor od mnogodrugih oblastnikov čujemo?

Marko. Piuz so se kakor skala serditim ljudem vstavili. Karl Albert, kralj Sardinije se je na verh nam sovražne vojske postavil, Toškanski viši vajvoda je z vojsko, v tovaršiji drugih Taljanskih oblastnikov nad Avstrijane lopil, ki so našimu cesarju clo v žlahti; Piuz IX. so pa 1. velikotravna šumečimu ljudstvu djali: „Moje ljudstvo! kaj smo tebi storili? Toljkokrat smo tebe blagoslovili; ti pa Nas za vse te dobrote tako terdovratno žališ! Vedi, de imamo še duhovsko orožje. Ne primoraj Nas tebe z njim vdariti,“ i. t. d. Tako so sveti Oče pokazali, de vojske nočejo, de svojim branijo nad Avstrijane jiti, de ne jišejo večji posvetne časti ne oblasti, ino de jih za časno ino večno srečo vsih vernih skerbi. Vse to očitno priča de je gerda laž, kar se je od Njih hudiga govorilo ino bralo.

Tomaz. Kdo pa je Laham križice dal, ki jih na persih imajo, ko se nad naše izpustijo?

Marko. Goljufni šuntovci, kteri preproste Lahe nad Nemce dražijo, jim lažnivo pričajo, de so ti križci od svetiga Papeža blagosloveni, ino de varjejo vse bojvavce, ki

nad Nemce grejo. Žalost je, de tudi Laški duhovni z pun-
tarji vojsko napletajo ino nepokornežam odpustke obeta-
jo, kakor se bere, ljudem oznanovaje sveto vojsko, ptujce
iz cele Italije zapodit, vse Taljane pa po braterno zdru-
žit. Od Papeža pa vse to ni, kakor nam Njih lepa beseda
priča.

Tomaž. Pokaj pa vender tako po h. . . lažejo, ino
svetiga Očeta tak gerdo obrekajo?

Marko. Veš pokaj je kača Evo nalegala? Nas zape-
ljat, ob sveto vero spraviti, trone kraljev ino cesarjev pre-
kucnit ino altarje podret, vse to sovražniki napletajo ino
vertoglavi ljudje jim pomagajo. Takih ljudi je med nami silo
veliko. Neki lažnivec je spisal uno capunko zoper papeža
Pija IX., katiro je bradat popotnik po tvoji vasi zatrosil;
ino de bi te laži tudi po Slovenskim med ljudi prišle, so
dali prijatli laži v Marburzi ino v Belaki veliko sto takih
capun natisniti ino razdeliti. Pisano je: „Bom vdaril pa-
stirja, ino ovce se bojo razskropile.“ Bojo vérne kristjane
nad nar višiga Pastirja nadražili, de jih bojo kleli, ino
zaničvali, potem bojo tudi škofe ino druge dušne pastirje
overgli; ino peklenšek bo imel svojo obilno žetvo. Veliko
jih že v svojih zankah ima. Ali nisi slišal, kako so nek-
teri mermrali na veliko nedelo, ko so jim pismo Lavan-
tinskiga škofa iz kancelna brali, kako se naj po keršansko
zaderžijo?

Tomaž. Kaj pa je škofu zato, kar kmetje z gospódo
imajo? Povem ti, de tisto pismo meni tudi ni bilo prav
po volji.

Marko. Ako bomo mi samo to radi poslušali, kar
nam dopade, kaj pa bo z nami? Ako nam škof ne bojo
smeli resnice povedati, če je ravno ojstra, tudi mi ne bo-
mo smeli otrokam kaj reči, alj pa družino posvariti. To
mi boš pa saj verjél, de škof bolj véjo, kaj je nam po-
treba ino prav, kakor pa mi. Kristusu boš tudi moral ver-
jeti, če si kristjan, kar svojim apostolam govori: „Pojte
po celim sveti, ino učite vse narode, ino učite jih vse
deržati, karkolj sim vam zapovedal. Kdor vas posluša,
mene posluša, kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ Ali kaj
spoznaš, koga si zaničoval, ko si nad škofam godernal?
Ali kaj vidiš, kako gerdo ste letunoj storili, ko ste per

volitvi duhovske pastirje iz svojga zberaljša gonili; eni gerduhi so se celo jim hudo grozili.

Tomaž. Kaj pa imajo duhovski per takih opravilah?

Marko. Ravno to, kar kmetje mi; pa še tudi več. Ali niso sini naše dežele, kakor mi? Nímajo pravico ino pa še večí dolžnost za srečo dežele skerbeti še več kakor mi? Ako vas sleparje per volitvah odbornikov za deržavni zbor na Dunaj (Beč) lajhujejo, ali ni duhovskih pastirjev sveta dolžnost vas posvariti, ino krive volitve ovarvati, ki bi za nas nesrečna bila? Ali ne poznajo duhovski gospodje bolj možev kakor pa vi, ki so za tako službo prav? Ker slepec slepeca vodi, obdva v jamo padeta.

Tomaž. Pa duhovski gospodje le niso za to, oni le naj sv. evangelj oznanujejo.

Marko. Tako njihovi — pa tudi naši sovražniki govorijo. Povej mi vender Tomaž, kdo kaj bolj vé, kako se kmetam godi, kaj nam je potreba, ino kako nam je pomagati, kakor naši duhovski pastirji? Oni pridejo po vsih bajtah bolnike previdit, oni nas izprašajo ino učijo, per njih najdemo dober svet in tudi pomoč. Zakaj bi pa za nas ne govorili? Ali bomo kakimu pertepenimu, jezičnimu besedvavcu raj verjeli, pa več zaupali, kakor pa našim domačim gospodam? — Na Dunaji se ne bo samo sklepalo, kake dacje bomo dajali, kako deželsko gosposko imeli; ampak tudi kake bojo naše šole, kako za cerkve skerbeli, kako opravljale božje reči i. t. d. Ali misliš, de bojo neznani najemniki bolj za nas govorili, kakor pa naši duhovni? Ta zmeta je huda ino pa nevarna. Se noben za božje ino za cerkvene reči prav poskusil ne bo, nam bojo še sveto katolško véro zaterli. Kaj pa pomaga človeku naj ves svet pridobi, ako pa na duši škodo terpi.

Tomaž. Tiga se tudi jaz bojim; zakaj taki ljudje zdaj nar več govorijo, ki se še prav pokrižati ne znajo. Ravno letunoj, ko smo volitvo imeli, sim čul eniga takiga škrica, kako je iz eniga stola na pol po slovensko, na pol po nemško hrustal ino nas kmete učil, naj farjam kaj ne verjamemo. Če bojo taki možunci na Dunaji za nas govorili, tako nam Bog pomagaj! Kako pa kaj po drugih deželah?

Marko. Bral sim ravno v nemških novicah, de po mnogih krajah Bojarskih ino Prajsøvskih dežel, kjer pravoverni kat. kristjani prebivajo, per volitvah svoje du-

hovnike izvolijo, ne le na deželi ampak tudi po mestah. Nar bolj učene ino pa bogaboječe duhovne, tudi škofe pošlejo, de za njih v deželnim zberaljši govorijo. Gorje kraju, kjer namestnikom božjim ne zaupajo. Take ljudi je Bog zapustil, ker so oni že poprej Boga pozabili.

Tomaž. Kako bi pa bilo po tvojim prav, Marka, kedar na volitvo pojdemo. Rad bi slišal, kako ti misliš?

Marko. Naj bi po mojim bila, bi se možje per g. fajmoštru, ako so mož po volji božji, znidli, ino jih nar prej prosili, naj grejo na drugo volitvo. Ako pa oni ne vtegnejo alj pa nočejo, bi se jim priporočili, naj nam svetujejo, koga bi izbrali, de bi prav bilo.

Pobarali bi g. fajmoštra, kaj posebniga se bo na Dunaji sklepalo. Pogovorili bi se z gospodam, kako hočmo imeti, de bo govoril, kdor bo za nas v velik zbor šel.— Po tem bi ojstro našim volnikom naročili, naj izvolijo pošteniga, kat. moža, ki je zastopen, pa tudi sveto vero ljubi ino Slovence prav za ljubo ima. Tako bi se kmetje saj greha na volitvi ovarvali. Ino naj bi po več krajih tako storili, gotovo bilo bi prav.

Tomaž. Zdaj si mi prav oči odperl, de vidim, kako se po sveti godi. Dobro se nam obeta, huda pa kaže. V prihodno se hočem drugači za našiga svetiga Očeta, papeža Pija poskusiti, vse take capunke pa zažgati, ki nad duhovsko alj deželsko gosposkoj gerdujejo.

Marko. Potreba je, de si poštene možje ino žene v roke sežejo, pa med sebo braterno storijo, neznanih, nevarnih knjig ino capunk ne kupiti, ne brati; ne svojim ljudem dovoliti. Gerde zapelive, lažnive knjige alj bukve so dušni strup, pa hudičevo orožje. Prej ko se bukve kupijo, bi se naj g. fajmošter, alj spovednik vprašali, kaj bukve te alj une veljajo? Velikokrat se per knjigah maček v žakli kupi, ino dnar potratu za nič.

Tudi nemških novic alj cajting brati varno ni, če se ne mormo na moža zanesti, ki jih zлага.

Per vsaki hiši ino fari bilo bi naj za potrebo dobrih bukuv, katerih bi si lahko posodil, kdor bi jih želčen bil. Slabe, zapelive bukve ino lažnive novice ste dve hudi sovražnici svete vére ino keršanskiga zadržanja. Za to se sveti Oče tako milo nad njima potožijo, ino svariyo pred njimi. Kdor take bukve alj novice prodaja, kupuje, poso-

juje, med ljudi trosi, poslušaj, alj jih bere, ima greh. Sv. cerkev prepoveduje škodlive bukve brati.

Tomaž. Bog živi Pija IX. vidniga poglavarja naše svete katoliške čerkve. Zdaj spoznam, de iso pravi namestnik Kristusov ino pa ljubeznivi Oče vsih vérnih. Bog ti daj dobro, Marko, sa tvoj prijazen poduk!

